

Англійський філософ дев'ятнадцятого століття Джон Стюарт Мілл стверджував, що університет для студентів не повинен бути місцем «професійної освіти». Цей вислів може здатися застарілим, наївним, безнадійно ідеалістичним для нашого постмодерного часу, оскільки більшість студентів, які здобувають вищу освіту, шукають, насамперед, спеціалізацію. Але Д. Мілл продовжує: «Перш за все – студенти повинні навчитися стати людьми, а вже потім – адвокатами, лікарями, купцями, виробниками – розумними, здатними мислити».

Потенційно, вивчення гуманітарних наук культивує ту «філософську звичку розуму», про яку говорив Джон Генрі Ньюмен – щось радикально відмінне від Інтернету та інформаційного віку, який цінує швидкість і миттєве задоволення. Навпаки, гуманітарні науки зазвичай вимагають повільного, постійного обговорення фундаментальних питань нашого (або будь-якого) віку.

Історія науки і техніки переконливо доводить, що найбільш суспільно корисні дії представників технічних професій, інженерів, конструкторів, винахідників досягаються тоді, коли вони мають широкий кругозір, ерудицію, розуміють потрібність своєї діяльності для людей та покращання якості їх життя, тобто мають гідну гуманітарну підготовку.

УДК 378

Л.О. Гончаренко, канд. філос. наук, доц. (ХНМУ, Харків)

КУЛЬТУРА ЯК КЛЮЧОВА СКЛАДОВА ОСВІТИ

*Хто встигає в науках і відстає в моральності,
той більш шкідливий, ніж корисний.*

Гіппократ

Історія розвитку суспільства свідчить про те, що однією із пріоритетних цінностей, які забезпечують його прогрес, є освіта. Призначення освіти в суспільстві цілком лежить у руслі культури. Поняття «освіта» тісно пов'язане з поняттям «культура». У процесі освіти людина освоює культурні цінності.

Культурологічний діагноз вищої школи України невтішний – глибинна криза з багатьох причин.

По-перше, сучасна освіта перетворилась в елементарну трансляцію знань. У результаті, студенти добре засвоюють

функціональні обов'язки з приватних спеціальностей, але не здатні критично охопити зміст цілого, навіть у межах своєї професії, не говорячи вже про необхідність і здатність бачити світ у всій його багатомірності й взаємозв'язку.

По-друге, класична освіта припускає фундаментальність навчання й виховання, підготовку різнобічно розвинених особистостей, а нинішня освіта – це лише бізнес-проект з підготовки вузькопрофільних фахівців із, переважно, прагматичними пріоритетами. Університети не встигають за викликами часу. Тим самим вища школа виявляється нездатною не те що готовити фахівців з випередженням, але навіть запізніюється реагувати на запит сучасного ринку. Це шлях задоволення миттєвих потреб країни, але не довгострокової перспективи. У результаті, такий фахівець не здатний перебудуватися не тільки в межах своєї спеціалізації, але й професії.

По-третє, модель освіти як підготовка фахівців недосконала ще й тим, що невірно визначена стратегія освіти. Людина, отримавши одну професію, протягом трудового життя міняє її декілька разів. Учити потрібно не професії, а тому, як потрібно вчитися, щоб, при необхідності, бути готовим швидко переучитися, підготуватися до нової професії.

По-четверте, нові умови існування людини піддали сумніву традиційні гуманістичні принципи. Навчання й виховання – це цілісний, взаємодоповнюючий процес, який має культурний характер. Але сутність освіти стала перекрученою, де навчання й виховання виявилися розділеними. На практиці доводиться констатувати стійку тенденцію дегуманізації освіти й нав'язування їй західної моделі. Не можна створити українську національну модель освіти по чужих лекалах. Національна модель освіти завжди передбачала виховання інтелектуала, західна ж модель орієнтувалася на підготовку інтелектуала.

По-п'яте, державна національна програма «Освіта» визначає, що гуманізація освіти полягає у визначенні людини як найвищої соціальної цінності, найповнішому розкритті її здібностей та задоволенні різноманітних освітніх потреб, забезпеченні пріоритетності загальнолюдських цінностей, а гуманітаризація освіти покликана формувати цілісну картину світу, гуманітарну культуру і планетарне мислення, виховувати відповідне ставлення до навколишнього світу, суспільства та людини.

Зміна парадигми освіти – це стратегічна соціально-політична мета, що припускає заміну моделі підготовки фахівця на модель формування громадянина з високим рівнем університетської підготовки. Якщо на чільне місце системи освіти ставити підготовку,

насамперед, громадянина, а потім – фахівця, то ми отримаємо людину творчу й відповідальну. Якщо ж готовити, у першу чергу, фахівця, що зараз і відбувається, то ми будемо одержувати функціонера. Найвище призначення освіти – формування творця. Професіонал – це завжди відповідальна людина, закохана у свою професію, готова поставити справу на перше місце, постійно вчитися. Сучасний професіонал не той, хто працювати може, а той, хто не працювати не може.

Висновки. 1. Інформаційно-пізнавальна парадигма сучасної освіти не здатна виконувати своєї конструктивної місії – не дає можливість адекватно формулювати й вирішувати складні освітні завдання, а тому повинні поступитися гуманістичній парадигмі.

2. Гуманізація й гуманітаризація процесу навчання й виховання – це своєрідні «інвестиції в майбутнє», від яких не можна чекати швидкої віддачі. Вища школа повинна вчити й виховувати, насамперед, інтелігентів, громадян-патріотів своєї країни з національною самосвідомістю, а вже потім – фахівців у певних областях.

3. Найважливіша мета університетської освіти – формування творчої особистості студента з високим рівнем фундаментальної освіти, загальної й професійної культури.

УДК 378:331

Д.В. Горєлков, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

В.М. Червоний, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

Д.В. Дмитревський, канд. техн. наук, доц. (*ХДУХТ, Харків*)

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ НАВЧАННЯ В СИСТЕМІ «ВИЩА ТЕХНІЧНА ОСВІТА – БІЗНЕС»

У сучасних умовах формування інформаційного суспільства відбувається глобальна інтелектуальна революція, яка є наслідком розвитку інтелектуального мислення людей і перетворення його в колективну професійну діяльність, формування організацій, служб і мереж, які здатні спільно обробляти інформацію. Глобальна інтелектуальна революція стала результатом розвитку науково-технічної революції та суміжної з нею глобальної соціальної революції, яка повністю змінила соціально-політичний і соціально-культурний характер сучасної епохи. Тому Україна сьогодні знаходиться в ситуації, коли зміни в формуванні взаємодії системи